

ESKELI

ITKOSEN PÄIVÄ

1640-LUVUN

KOTALAHDESSA

→ Yksi poika. Yksi kylä. Loputtomasti seikkailuja. ←

Minun nimeni on Eskeli Itkonen.
Asun Kotalahdessa suuren metsän ja
kirkkaan järven rannalla.
Olen kahdeksanvuotias poika.
Isäni nimi on Lauri Itkonen,
ja vaarini nimi oli Paavali Itkonen.
Tämä on kertomus yhdestä
aivan tavallisesta päivästäni.

Herään siihen, että aurinko
pilkistää hirsiseinän raosta.
Pirtissä on vielä vähän viileää,
mutta uunissa hehkuu hiillos
eilisen jäljiltä. Äiti on jo hereillä
ja keittää puuroa.
Venyttelen pitkään.

"Eskeli, joko sinä heräsit?" äiti kysyy.

"Heräsin."

"Hyvä. Käy hakemassa vettä."

Niinpä nappaan puisen ämpärin
ja juoksen rantaan.

Järvi on aivan tyyni. Vesi näyttää melkein peililtä.
Täytän ämpärin ja kurkistan samalla,
näkyissikö kaloja.
Näkyi yksi pieni ahven.
"Odotapas vaan", sanon sille.
"Minä tulen vielä kalalle."

Kun palaan pirtille,
lehmät ammuvat jo navetassa.
Ne tietävät tasan tarkkaan,
milloin aamiainen kuuluu saada.
Isä tulee pihalle.
"Eskeli, autapas minua."
Kannamme yhdessä heinää lehmille.

Yksi lehmistä yrittää syödä paitani hihaa.
"Ei tätä kuulu syödä!" sanon.
Lehmä ei vaikuta vakuuttuneelta.

Aamupäivällä isä kysyy:
"Lähtisitkö verkoille?"
Minä nyökkään niin nopeasti,
että melkein kaadun.

Kalareissut ovat parasta maailmassa.
Työnnämme veneen vesille ja
lähdemme soutamaan.
Kuikka huutaa jossain kaukana.
Järvi tuoksuu raikkaalta.

Kun nostamme verkkoa, siinä näkyy hopeisia kylkiä.

"Kaloja!" huudan.

Yksi ahven pomppaa suoraan veneen pohjalle.

Toinen pomppaa melkein syliini.

Kolmas näyttää siltä, ettei haluaisi tulla mukaan ollenkaan.

"Ne eivät tiedä, että meillä on hyvä keitto tulossa",

isä nauraa.

Kalareissun jälkeen
lähden metsän reunaan leikkimään.
Minulla on puumiekka,
jonka isä veisti minulle.
Tänään olen rohkea metsästäjä.
Kuljen polkua pitkin
ja etsin seikkailua.

Yhtäkkiä
kuulen rapinaa.
Pysähdyn.
Rapinaa kuuluu taas.
Pidän puumiekkaa
valmiina.

Pensaasta ilmestyy...
jänis.
Se katsoo minua.
Minä katson sitä.
Jänis näyttää
miettivän jotain
tärkeää.
Sitten se loikkaa
tiehensä.
"Hyvä että et ollut
karhu", sanon
helpottuneena.

Illalla päivän työt ovat ohi.
Uunissa rätisee tuli, ja pirtti on lämmin.
Ulkona tuuli humisee kuusissa,
mutta sisällä on turvallista.
Eskeli istuu penkillä isänsä
Laurin vieressä.
"Isä, kerro taas tarina vaarista."
Lauri hymyilee.
"Sama tarina kuin eilenkin?"
"Joo!"
"Sitten kuuntele tarkasti."
Eskeli vetää villapeiton
ympärilleen ja istuu lähemmäs.

"Sinun vaarisi Paavali oli ahkera mies.
Hän raivasi uusia peltöjä ja rakensi
lisää rakennuksia tähän taloon.
Mutta hänen isoisänsä teki
vielä enemmän."
"Kuka?"
"Lauri. Sinun isoisäsi isoisä."

Eskelin silmät suurenivat.

"Se ensimmäinen Lauri?"

"Niin juuri. Hän tuli tänne silloin,
kun ympärillä oli melkein pelkkää metsää."

"Ei yhtään peltoa?"

"Ei yhtäkään."

"Ei navettaa?"

"Ei."

"Ei saunaa?"

"Ei sitäkään."

Eskeli miettii hetken.

"Missä he sitten saunoivat?"

Lauri nauraa.

"Siinäpä kysymys. Ensin piti rakentaa sauna ennen kuin pääsi saunomaan."

Eskeli pudistaa päätän.

"Olipa hankalaa."

"Niin oli. Siksi sinun pitää muistaa, että tämä koti ei tullut valmiina. Jokainen sukupolvi on rakentanut vähän lisää."

Eskeli katselee hirsiseiniä ympärillään.

Hän ajattelee ensimmäistä Lauria, joka oli joskus kauan sitten katsellut samoja metsiä.

"Minäkin rakennan jotain sitten isona", Eskeli sanoo.

Lauri taputtaa poikaansa olkapäälle.

"Sen minä uskon."

Lauantai-iltaisin
lämmitämme saunan.
Löyly on pehmeää ja lämmintä.
Saunan jälkeen ilma tuntuu
viileältä ja puhtaalta.
Taivaalla näkyy jo tähtiä.

Käperryn vuoteelleni.
Kuulen vielä isän ja äidin
puhuvan hiljaa.
Jossakin kaukana ulvoo
ehkä susi.
Tai ehkä vain tuuli.

Silmät alkavat painua kiinni.
Ajattelen päivän saalista,
jänistä ja huomista kalaretkeä.
Sitten nukahdan.
Huomenna alkaa uusi päivä
Kotalahdessa.
Ja seikkailuja riittää
varmasti taas.

ESKELIN PERHE

ESKELI ITKONEN
VANHIN LAPSI

1640-LUVUN
KOTALAHDESSA

VANHEMMAT

ISÄ
LAURI ITKONEN

ÄITI
(NIMEÄ EI TIEDOSSA)

ISOISÄ PAAVALI ITKONEN

HÄN ELI
KOTALAHDESSA
ENNEN LAURIA.

SISARUKSET

MATTI
VANHIN
PIKKUVELI

OLLI
TOINEN
PIKKUVELI

LAURI
SYNTYI SAMANA
VUONNA KUIN
TAPAHTUMAT

PAAVO
EI OLLUT VIELÄ
SYNTYNYT

YHDESSÄ TEHTIIN TYÖT, YHDESSÄ JAETTIIN ILOT.
KOTALAHDEN ITKOLASSA OLTII PERHE.

Tiesitkö?

Eskelin aikana, 1600-luvulla:

- Lapset auttoivat kotitöissä joka päivä.

- Koulua ei useimmissa kylissä ollut.

- Leikkeinä olivat käpyleikit, kaarnaveneet, lumilinnat ja puumiekat.

- Kalastus, marjastus ja metsästys olivat tärkeitä taitoja.

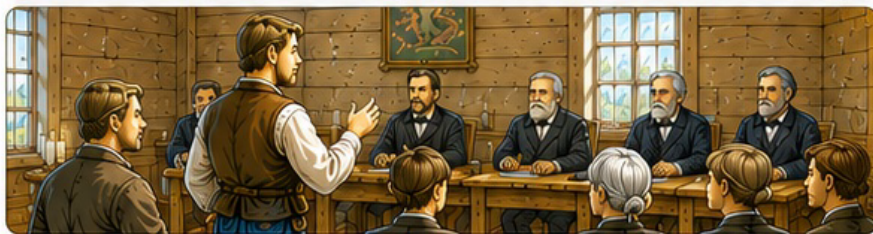

- Illat vietettiin usein kuuntelemalla vanhempien ja isovanhempien tarinoita.

Vaikka Eskelillä ei ollut puhelinta, televisiota tai tietokonetta, hänen päivissään riitti tekemistä, ystäviä, luontoa ja seikkailuja.

Uhrikiven tarina

UHRIKIVEN HISTORIAA

Uhrikivi, Walkiakivi, Kihlakivi – Näitä nimityksiä voidaan käyttää tästä siirtolohkareesta.

Uhrikivenä tätä ovat käyttäneet ainakin nykyisten Itkosten suvun kantaisä Lauri, joka saapui Leppävirralle 1500-luvun alkukymmeninä. Hän valitsi tämän luonnonkauniin Kotajärven ranta-alueen asuinpaikakseen.

Suomalaisten muinaisuskossa hengillä ja maahisilla oli tärkeä asema. Niille uhrattiin mm. suolaa, leipää ja ohrajoumaa. Tämä siirtolohkare, vaikuttava kooltaan ja hieman syrjässä, oli luonteva uhrauspaikka.

Vuonna 1664 Itkosten kolmatta polvea edustava Paavali oli todistajana Leppävirran talvikäräjillä naapurinsa Juho Pekanpoika Laitisen nostamassa rajariitatutussa. Raja oli käyty vuonna 1556 ja oikeus halusi varmistua, mihin raja silloin oli määrätty.

Paavali Itkonen todisti, että raja oli vannottu tällä kivellä ja siksi tämä kivi määräisi rajan paikan. Lisäksi hän kertoi käräjillä, että hänen isänsä ja isoisänsä olivat asettaneet kivelle ruokauhreja. Kiven uhrikuppeihin asetetut leipä ja suola olivat säilyneet kolme vuotta koskemattomina ja pilaantumatta. Käräjillä kivesä käytettiin nimitystä Walkiakivi.

Muinaisuuden tutkija professori Juha Pentikäisen mukaan uhrikupit ovat metsästäjien siihen hakkaamia 6000 – 7000 vuotta sitten. Niistä muodostuvat Otavan, Orionin ja Perseuksen tähtikuviot, joista varsinkin Perseuksen kuvio liittyy peuranmetsästäjien rituaaleihin. Tähtikuviot ovat olleet metsästäjille kello, kartta ja kompassi erämaassa, ja ne ovat liittyneet luontevasti jumalien palvontaan. Orastava kristinuskon suhtautui kielteisesti alkuperäisuskontoihin ja kiveen hakattu risti lieene peräisin tältä ajalta.

Nykyisin Uhrikivi tunnetaan myös Kihlakivenä. Todennäköisesti nimi johtuu nuorten kokoontumisesta kivelle ja kaikesta siihen liittyvästä, aina kihlautumiseen saakka.

Uhrikivi on ollut merkittävä paikka Leppävirran ja Kotalahden historiassa jo lähes 500 vuotta, niin Itkosille kuin alueen muillekin suvulle ja asukkaille. Tutkiessaan Itkosten sukua 1. sukukirjansa varten Juho Itkonen löysi uhrikiven kiven muistoksi jälkipolville. Museovirasto on rahoittanut Uhrikiven muinaismuistolain nojalla vuonna 1985. Siihen kiinnitettiin arkkitehti Matti O. Itkonen suunnittelema muistolaatta vuonna 1988.

Itkosten sukukunta on ostanut alueen vuonna 1993 ja huolehtii sen hoitamisesta. Laajemman kunnostuksen teimme vuonna 2025 kun naapurin kanssa yhteistyössä tehtiin kaksi autopaikkaa vierailijoiden käyttöön. Alueen polut kunnostettiin esteettömiksi. Vuonna 2026 alueen kalusteet uusittiin.

Uhrikivi-laulu

Jäätikkö järkäleen kuletti,
tämän Sukukunnan suuren kiven.
Jätti tuon aholle tälle,
kun jää järveksi sulivat.

Monet kivistä kertomukset,
tosiksi kaikki on todettu.
Kupit kiveen koversi,
esi-isämme ensimmäiset.

Näistä eineksin hyvitti haltijoita,
ohrajoumaakin ojensi.
Jäkälä kiven valkean verhosivat,
oholla aurinkoisella.

Rajakiveksi tämä ratkaistiin,
maita kun muinoin jakoivat.
Nuoret kivellä kihlautui,
tälle rakkauden valat vannot.

Sukukunta tämän lunasti,
Itkosille ikiomaksi.
Kasvata nyt sukupuutta,
tietoja oksan omasi.
Tulevien tutkiskella,
aikoja esi-isien.
Nyt pihlajat pyhät puhuvat,
ajoista sukupolvien.
Kuuset teille kuiskuttavat,
ajatukset aikaisten.

Joukosta suuresta soturien
uhrimme antaneet,
tiemme sodissa niin monissa kulkeneet,
rannoilla maamme kauas Moskovan,
kentille kunnian niin monet jääneet,
haudat urhojemme piilossa
syvyyksissä salojen.

Jaakko Itkonen

Eskeli Itkonen Kotalahdessa 1830-luvulla

Itkosten 18. sukupolven Aava Lehikoinen ja hänen isoisänsä Itkosten 16. sukupolven Vesa Itkonen ovat yhdessä tehneet useita tarinoita eri sukupolvien Itkosista lapsina Kotalahdessa. Tarinoiden lapset ovat Aavan ja Vesan esi-isiä sukupolvien takaa. Alla näkyy Aavan ja Vesan sukulinja kantaisästä Lauri Itkosesta alkaen. Kirjat on tehty tekoälyä erityisesti kuvituksessa hyödyntäen, mutta ne perustuvat kuitenkin oikeisiin ihmisiin ja tapahtumiin ja pyrkivät kuvaamaan ajan tapahtumia mahdollisimman hyvin.

Tämä kirja käsittelee **Eskeli Itkosta** joka on tämän sukulinjan 5. sukupolvi. Eskeli syntyi v. 1636 Kotalahdessa. Eskelin perhe oli viisi lapsinen ja hän oli lapsista vanhin. Eskelistä tuli Itkolan talon isäntä isänsä jälkeen. Hän kuoli vuonna 1697 61-vuotiaana.

KIRJAN TEKIJÖIDEN SUKULINJA

(Kotalahti, Leppävirta)

Sukupolvi	Nimi	Mones lapsi	Elinvuodet	Ikä	Puoliso	Asuinpaikka
1	Lauri Itkonen	ei tietoa	1520–1580	60	ei tietoa	Kotalahti
2	Lauri Itkonen	1/1	1544–1610	66	ei tietoa	Kotalahti, Itkola
3	Paavali Itkonen	3/4	1564–1644	80	ei tietoa	Kotalahti, Itkola
4	Lauri Itkonen	1/3	1604–1657	53	ei tietoa	Kotalahti, Itkola
5	Eskeli Itkonen	1/5	1636–1697	61	ei tietoa	Kotalahti, Itkola
6	Lauri Itkonen	1/5	1655–1709	54	Margareta Laitinen	Kotalahti, Itkola
7	Lauri Itkonen	1/7	1683–1729	46	Inkeri Pulkkinen	Kotalahti, Itkola
8	Lauri Itkonen	1/7	1708–1779	71	Kaarina Laitinen	Kotalahti, Itkola
9	Matti Itkonen	5/10	1747–1815	68	Anna Kauhainen	Kotalahti, Itkola
10	Matti Itkonen	1/4	1778–1848	69	Eeva Stina Laitinen	Kotalahti, Itkola
11	Matti Itkonen	2/4	1803–1864	61	Margareta Loviisa Laakkonen	Kotalahti, Itkola
12	Matti Ville Itkonen	2/8	1827–1903	75	Eeva Kristiina Koivistoinen	Kotalahti, Itkola
13	Aaro Itkonen	2/4	1852–1897	44	Hanna Pesonen	Kotalahti, Itkola
14	Martti Johannes Itkonen	2/9	1885–1955	70	Senni Parviainen	Sääminki, Haukieniemi
15	Matti Abraham Itkonen	2/6	1927–2019	92	Virpi Kuronen	Joensuu
16	Vesa Tapio Itkonen	2/2	1958–		Tarja Keränen	Helsinki
17	Hanna Inkeri Itkonen	1/4	1982–		Kimmo Lehikoinen	Helsinki
18	Aava Elina Lehikoinen	1/3	2009–			Helsinki

Itkoset, vaakunaselitys

Alaosa symbolisoi kantaisän pakanallisia uhreja uhrikivellä. Tältä pohjalta alkaa suvun kehitys läpi raskaitten vaino- ja sotavuosien maatalous- yhteiskunnan kautta kohti nykyaikaa. Vaakunan on suunnitellut Salme Eriksson v. 1984. Oikeus käyttää vaakunaa on Itkosten Suku- kunta ry:llä ja sen jäsenillä

Itkosten uhrikivi

Tarinassa mainittu oikea UHRIKIVI sijaitsee Itkosten sukuseuran omistamalla muinaismuistolain perusteella rauhoitetulla alueella. Vieraile kivellä ja koe Itkosten 500-vuotinen jatkumo Leppävirran Kotalahdessa. Itkosten sukukunnan nettisivuilta löytyy lisää tietoa niin uhrikivestä kuin myös muista Itkosten sukuun liittyvistä asioista. Nettisivuilla on myös saapumisohje uhrikivelle.

Tutustu: itkoset.fi